

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальна психологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки **6.010105 «Корекційна освіта(логопедія)»**

(шифр і назва напряму підготовки)

спеціальність

_____ (шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

_____ (назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення **Інститут людини**

(назва інституту, факультету, відділення)

Робоча програма Соціальна психологія
для студентів за напрямом підготовки 6.010105 «Корекційна освіта
(логопедія)»

Розробники: Кутіщенко Валентина Петрівна, кандидат психологічних наук,
доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та
педагогічної психології

Протокол від “29” серпня 2014 року № 1

Завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

 (О.П. Сергєєнкова)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини Н.А. Клішевич

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма курсу «Соціальна психологія» розроблена з урахуванням вимог щодо удосконалення підготовки майбутніх фахівців до успішного пізнання різноманітних аспектів соціально-психологічної проблематики. Позаяк в суспільстві сформувалася нагальна потреба в висококваліфікованих спеціалістах, здатних стати співтворцями громадянського суспільства в нашій країні.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Соціальна психологія» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою загальної, вікової та педагогічної психології на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для студентів денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Соціальна психологія», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Соціальна психологія» є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки висококваліфікованих фахівців, зокрема: опанування системою знань про закономірності поведінки і діяльності людей, зумовлених включенням їх до соціальних груп, а також психологічні характеристики цих груп.

Мета курсу: забезпечення майбутніх фахівців знаннями з основних понять, принципів та положень соціальної психології, а також озброєння, на основі теоретичних знань, уміннями і навичками практичної та дослідницької діяльності у соціальній сфері.

Завдання курсу:

- Ознайомити слухачів з сутністю, місцем і роллю соціальної психології в системі наукового знання, її концептуальним апаратом.
- Навчити майбутнього фахівця застосовувати методи соціальної психології з метою дослідження соціально-психологічні явища.
- Сприяти становленню у майбутніх фахівців здатності вбачати та усвідомлювати соціально-психологічні проблеми особистості, її соціалізації, активізувати особистісний та творчий потенціал.
- Виробити у студентів уміння використовувати прийоми і способи вербальної і невербальної комунікації для успішної взаємодії з людьми.
- Формувати у студентів розуміння природи і специфіки проблем міжособистісної взаємодії людей.
- Розвивати уміння аналізувати внутрішньогрупові і міжгрупові відносини, соціально-психологічні явища у великих групах.

В результаті засвоєння модулів студенти повинні **знати**:

- категорії та методи соціальної психології;
- основні теоретичні напрями у сучасній соціальній психології;
- різні підходи до проблем особистості та її соціалізації;
- засоби соціально-психологічного впливу в процесі спілкування;
- особливості міжособистісної та міжгрупової взаємодії в різних видах і формах суспільної діяльності;
- функціонування соціальних груп, структуру внутрішньогрупових і міжгрупових відносин.

На основі цих знань під час семінарських занять та самостійної роботи студенти **набувають умінь та навички**:

- осмислено використовувати термінологічний апарат;
- застосовувати в психолого-педагогічній діяльності методи соціальної психології;
- визначити психологічні параметри вивчення і оцінки сформованості активної життєвої позиції особистості, закріплювати її потребу в самоствердженні і самовираженні;
- використовувати прийоми комунікації для успішної взаємодії з людьми;
- враховувати специфіку проблем міжособистісної взаємодії у своїй практичній діяльності;
- організовувати міжособистісну взаємодію у малій групі;
- аналізувати соціально-психологічні явища у великих групах.

Обсяг курсу «Соціальна психологія», відведено до навчального плану, становить 72 год., із них 16 год. – лекції, 12 год. – семінарські заняття, 4 год. – індивідуальна робота, 36 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль.

Форма підсумкового контролю – залік.

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 2	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	Нормативна	
Модулів – 2	Напрямом підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		4- й	
Загальна кількість годин – 72		Семестр	
		8-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		16 год.	
		Практичні, семінарські	
		12 год.	
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		36 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		4 год.	
Вид контролю:			
Залік			

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Лабораторних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. Соціальна психологія особистості та спілкування									
1	Вступ в соціальну психологію. Особистість як предмет соціальної психології			2		2	1	6	
2	Особистість у групі.			2			1	4	
3	Соціально-психологічна характеристика спілкування			2		2		4	
4	Перцептивна та комунікативна сторони спілкування			2		2		4	
Разом		36		8		6	2	18	2
Змістовний модуль II. Психологія взаємодії та соціальна психологія груп									
5	Взаємодія і соціальний вплив.			2		2	1	4	
6	Мала група у контексті соціальної психології			2		2	1	4	
7	Динамічні характеристики малої групи та проблема лідерства			2		2		5	
8	Психологія великих соціальних груп і масових явищ			2				5	
Разом		36		8		6	2	18	2
Разом за навчальним планом		72		16		12	4	36	4

III. ПРОГРАМА

Змістовний модуль I. Соціальна психологія особистості та спілкування

Лекція 1. Вступ в соціальну психологію. Особистість як предмет соціальної психології (2год.)

Мета соціальної психології. Предметна сутність соціальної психології. Категорії соціальної психології. Функції та завдання соціальної психології

Основні сучасні підходи до пізнання феномена особистості у соціальній психології. Соціально-психологічні якості особистості. Атрибути особистості: свідомість, динамічність, активність, неповторність. Ознаки особистості. Простори існування та структура особистості.

Поняття соціалізації особистості. Первинна та вторинна соціалізація особистості. Структура процесу соціалізації. Різні підходи до визначення етапів соціалізації. Зміст процесу соціалізації в різних наукових напрямках. Сфери соціалізації: діяльність, спілкування, самосвідомість. Критерії соціалізованості особистості. Інститути та агенти соціалізації.

Основні механізми соціалізації.

Основні поняття: індивід, індивідуальність, особистість, соціалізація, наслідування, навіювання, переконання, рефлексія, ідентифікація, соціальна фасилітація, конформність.

Семінар 1. Соціально-психологічні характеристики особистості.

Лекція 2. Особистість у групі (2год.)

Специфіка входження особистості в групу. Соціальні норми. Фаза адаптації. Фаза індивідуалізації. Фаза інтеграції.

Соціальний статус як показник місця особистості у суспільстві та її приналежності до певних груп. Влада й авторитет. Престиж. Показники престижу. Соціальна позиція. Соціальна роль. Форми рольової ідентичності: статева; етнічна; групова; політична. Соціальний ранг.

Соціальна установка як регулятор соціальної поведінки

Самосвідомість особистості як чинник її становлення у групі. Проблема «Я» в структурі особистості у творах вітчизняних та зарубіжних психологів. Становлення «Я-концепції». Структура самосвідомості: самопізнання, самооцінка, самоконтроль. Наслідки позитивної і негативної самооцінки. Самоконтроль, відмінності між людьми з високим і низьким самоконтролем. Самоповага. Самоефективність.

Основні поняття: самосвідомість, «Я-концепція», самооцінка, соціальний статус, престиж, соціальна позиція, соціальна роль, соціальний ранг.

Лекція 3. Соціально-психологічна характеристика спілкування (2год.)

Спілкування як феномен соціальної психології. Потреба у спілкуванні, потреба в усамітненні. Взаємозв'язок спілкування і діяльності. Спілкування та комунікація.

Різні підходи до визначення структури спілкування. Перцептивний, комунікативний, інтерактивний компонент спілкування. Макрорівень, мезорівень, мікрорівень спілкування. Функції спілкування: інформаційно-комунікативна, регуляційно-комунікативна, афективно-комунікативна (Б.Ломов).

Види спілкування: за орієнтацією, за сферою перебігу, за використовуваними засобами, за мірою опосередкованості, за змістом, за засобами (О.О.Леонт'єв).

Типи міжособистісного спілкування: імперативний, маніпулятивний, діалогічний. Рівні спілкування.

Обмеження спілкування. Застосування маніпулятивних тактик у міжособистісному і діловому спілкуванні (гра на почутті жалості, використання самолюбства партнера за допомогою компліментів і лестощів, використання довірливості і поступливості партнера, провокування захисних реакцій, провокування замішання і дезорієнтації партнера, гра на нетерплячості партнера, гра на почутті безвиході, провокування інтересу партнера до маніпулятора).

Основні поняття: спілкування, комунікація, компоненти спілкування, імперативний, маніпулятивний, діалогічний типи спілкування, обмеження спілкування.

Семінар 2. Проблема спілкування в соціальній психології.

Лекція 4. Перцептивна та комунікативна сторони спілкування (2год.)

Поняття та зміст соціальної перцепції. Функції соціальної перцепції. Особливості суб'єкта і об'єкта міжособистісного сприймання. Залежність сприймання від індивідуальних, статево-рольових, вікових, професійних особливостей характеристик суб'єкта сприймання. Аперцепція.

Механізми сприймання. Природа соціальних стереотипів. Антропологічні, етнонаціональні, соціально-статусні, соціально-рольові, експресивно-естетичні, вербально-поведінкові стереотипи. Ефект первинності. Ефект новизни. Ефект ореолу. Ефект пріоритету. Ефект поблажливості. Типові схеми формування першого враження. Роль емпатії та емоцій в міжособистісному спілкуванні.

Проблема взаєморозуміння. Механізми взаєморозуміння: ідентифікація, емпатія, атракція, рефлексія, каузальна атрибуція. Пізнавальний, моральний, комунікативний егоцентризм. Бар'єри взаєморозуміння: естетичний, інтелектуальний, моральний, емоційний, соціальний.

Специфіка обміну інформацією між людьми. Функції комунікативного аспекту спілкування. Зміст, види і форми комунікації. Психологічні особливості вербальної та невербальної комунікації. Характеристика компонентів комунікативного простору. Ефективність обміну інформацією.

Основні поняття: соціальна перцепція, аперцепція, ідентифікація, емпатія, атракція, рефлексія, каузальна атрибуція, соціальні стереотипи, ефект первинності, ефект новизни, ефект ореолу.

Семінар 3. Перцептивна та комунікативна сторони спілкування.

Змістовний модуль II. Психологія взаємодії та соціальна психологія груп

Лекція 5. Взаємодія і соціальний вплив (2год.)

Особливості взаємодії в соціальній психології. Види взаємодії.

Основні наукові погляди на взаємодію та її структуру. Теорія соціальної дії (М. Вебер, Т. Парсонс та ін.). Модель діадичної взаємодії (Дж. Тібо і Г. Келлі). Концепції символічного інтеракціонізму Дж.-Г. Міда.

Конструктивні форми взаємодії. Подібність і атракція. Взаємна симпатія. Емпатія, співпереживання, співчуття. Альтруїстична поведінка у взаємодії. Типи альтруїзму. Навчання альтруїзму. Дружба і самотність.

Деструктивні форми взаємодії. Поняття «конфлікт» у широкому та вузькому значенні. Класифікація та структура конфліктів. Агресія і культура. Види агресії.

Загальна характеристика міжособистісного впливу. Види міжособистісного впливу: психологічний вплив, особистий вплив, функціонально-рольовий вплив, індивідуально-специфічний вплив, комунікативний вплив та інші. Критерії ефективності впливу.

Види психологічного впливу: переконання, зараження, навіювання, наслідування.

Основні поняття: співробітництво, кооперація, згода, пристосування, асоціація, суперництво, конкуренція, конфлікт, опозиція, атракція, альтруїзм, агресія, фрустрація.

Семінар 4. Конструктивні та деструктивні форми взаємодії.

Лекція 6. Мала група у контексті соціальної психології (2год.)

Група як основний інститут соціалізації та реалізації міжособистісного спілкування. Причини виникнення малої соціальної групи. Теоретичні підходи дослідження групи у вітчизняній та зарубіжній психології.

Ознаки, що характеризують малу групу: кількісний склад або розмір групи; індивідуальний склад або композиція; психологічний клімат, як переважаючий настрій групи; групові норми (правила поведінки членів групи).

Класифікація малих соціальних груп: за типом головної діяльності, за соціальною спрямованістю, за мірою організації, за типом домінуючої структури, за мірою безпосереднього впливу на особистість, за мірою

відкритості, за мірою міцності і стійкості внутрішніх зв'язків, за тривалістю існування.

Основні соціально-психологічні характеристики малої соціальної групи.

Групова норма. Виміри групової структури: формально-статусна, соціометрична, комунікативна, референтна, експертна, ставлення до влади.

Соціометрія як метод дослідження малої соціальної групи.

Основні поняття: мала соціальна група, формальні та неформальна соціальні групи, психологічний клімат, групова норма, групова структура, референтна група, соціометрія.

Лекція 7. Динамічні характеристики малої групи та проблема лідерства (2год.)

Поняття про групову динаміку та групові процеси. Механізми групової динаміки: розв'язання внутрішньогрупових суперечностей, «ідіосинкразійний кредит», психологічний обмін, нормативний вплив меншості, зсув до ризику.

Стратометрична концепція та параметричний підхід до динаміки групового розвитку. Стадії розвитку групи (за Л.Уманським). Характеристика відносин між членами високоорганізованої групи: 1) ціннісно-орієнтаційна єдність; 2) колективістська ідентифікація; 3) адекватна атрибуція відповідальності; 4) єдність функціонально-рольових очікувань.

Лідер і керівник: спільне та відмінне. Теорії походження лідерства та керівництва. Стили лідерства, керівництва, їх переваги та недоліки. Харизматичний лідер. Керівництво як управлінський феномен. Сучасні моделі керівництва.

Проблема прийняття групового рішення. Можливості усунення недоліків групового рішення. Продуктивність групової роботи. Групова згуртованість як складний психологічний феномен. Фактори, що впливають на процес згуртованості групи.

Основні поняття: групова динаміка, ідіосинкратичний кредит, групове мислення, згуртованість, лідер, харизматичний лідер, керівник.

Семінар 5. Динаміка групового розвитку та проблема лідерства

Лекція 8. Психологія великих соціальних груп і масових явищ (2год.)

Поняття велика соціальна група: сутність та зміст. Ознаки та структура великих соціальних груп. Класифікація великих соціальних груп. Соціально-психологічні особливості формування великих соціальних груп. Функціонування великих груп. Особливості дослідження великих соціальних груп.

Типи соціальних спільностей. Зв'язок понять велика соціальна група та масова поведінка. Поняття про стихійну групу: натовп, юрба, публіка. Натовп та його особливості. Класифікація видів натовпу. Наслідкування,

навіювання, зараження як фактори впливу та регуляції поведінки натовпу. Особливості лідерства в натовпі. Публіка як специфічний різновид натовпу.

Особливості функціонування громадської думки. Масова комунікація як різновид міжгрупового спілкування. Вплив громадської думки на функціонування великих соціальних груп.

Психологічні особливості етнічних груп. Ментальність народу. Національний характер, темперамент, самосвідомість, почуття, традиції, звичаї та обряди. Психологічні особливості українського національного характеру.

Основні поняття: велика соціальна група, масова поведінка, натовп, юрба, публіка, громадська думка, масова комунікація, етнос, ментальність, національний характер.

Семінар 6. Психологія великих соціальних груп і масових явищ

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Психологія міжстатевих відносин»

Разом: 72 год., із них 16 год. – лекції, 12 год. – семінарські заняття, 4 год. – індивідуальна робота, 36 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль, підсумковий контроль – залік.

Назва модуля	Соціальна психологія особистості та спілкування	Психологія взаємодії та соціальна психологія груп
Кількість балів за модуль	57 б	47 б
Теми лекцій	1. Вступ в соціальну психологію. Особистість як предмет соціальної психології 2. Особистість у групі. 3. Соціально-психологічна характеристика спілкування 4. Перцептивна та комунікативна сторони спілкування 46	5. Взаємодія і соціальний вплив. 6. Мала група у контексті соціальної психології 7. Динамічні характеристики малої групи та проблема лідерства 8. Психологія великих соціальних груп і масових явищ 46
Теми семінарських занять	1. Проблеми особистості в соціальній психології 2. Проблема спілкування в соціальній психології 3. Комунікативна та перцептивна сторони спілкування 23 б	4. Деструктивні та конструктивні форми взаємодії 5. Соціально-психологічні характеристики малої соціальної групи 6. Динаміка групового розвитку та проблеми лідерства 13 б
Самостійна робота	Виконання сам. завдань до модуля (див роз. VI.) 56	Виконання сам. завдань до модуля (див роз. VI.) 56
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 25 б	Модульна контрольна робота 2 25 б

Індекс перерахунку: 1,04

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I. Соціальна психологія особистості та спілкування Семінар 1.

Тема: Проблеми особистості в соціальній психології (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Сутність, структура та функції соціальної психології.
2. Методи соціальної психології.
3. Соціально-психологічна природа особистості.
4. Сутність соціалізації особистості, її стадії та інститути.
5. Механізми соціалізації.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Дискусія: Україна: гендерна асиметрія чи гендерний паритет.

Основна література: 1, 2, 5, 7, 8, 9.

Додаткова література: 14,19, 25, 27, 36,47,51.

Семінар 2.

Тема: Проблема спілкування в соціальній психології (2 год)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Поняття спілкування в соціальній психології, його зміст та функції.
2. Види спілкування.
3. Історично сформовані типи міжособистісного спілкування.
4. Типові обмеження у спілкуванні.

II. Групове обговорення проблеми: чинники ефективності спілкування.

Основна література: 1, 5, 9, 12.

Додаткова література: 16, 23, 33, 52.

Семінар 3.

Тема: Комунікативна та перцептивна сторони спілкування (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Психологічні особливості вербальної комунікації.
2. Характеристика невербальної комунікації.
3. Поняття соціальної перцепції, її зміст, механізми та функції.
4. Основні механізми взаєморозуміння.

II. Ознайомлення з методиками розвитку комунікативних та перцептивних здібностей.

Основна література: 2,5,9,11.

Додаткова література: 20,29,44,48,55,56.

Змістовий модуль II.

Психологія взаємодії та соціальна психологія груп

Семинар 4.

Тема: Деструктивні та конструктивні форми взаємодії (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Атракція, її природа.
2. Характеристика альтруїстичної взаємодії. Емпатія.
3. Загальна характеристика конфліктної взаємодії.
4. Природа агресивної поведінки.

II. Діагностика рівня емпатії. Ознайомлення з методикою визначення рівня емпатії (В.В. Бойко).

III. Робота з опитувальником К.Томаса "Стратегія взаємодії в конфліктній ситуації"

IV. Ознайомлення з вправами модифікації поведінки.

Основна література: 2, 5, 11,12.

Додаткова література: 21,25,35,45

Семинар 5.

Тема: Соціально-психологічні характеристики малої соціальної групи (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Феномен групи з погляду соціальної психології.
2. Класифікація малих соціальних груп.
3. Основні соціально-психологічні характеристики малої соціальної групи.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Ознайомлення з соціометричним тестом.

Основна література: 1,3,7.

Додаткова література: 24,32, 43,49.

Семинар 6.

Тема: Динаміка групового розвитку та проблеми лідерства (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Групова динаміка, її механізми.
2. Керівництво і лідерство у малій групі
3. Прийняття групового рішення.
4. Продуктивність групової роботи.

II. Проведення методики "Моя група на безлюдному острові".
Основна література: 5,7,11.
Додаткова література: 22, 41,42,43.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I.

Соціальна психологія особистості та спілкування

Тема 1. Вступ в соціальну психологію. Особистість як предмет соціальної психології – 6 год.

1. Знайти у мережі інтернету журнали з психології за останні півроку. Відшукати в них публікації, присвячені дослідженню проблем соціальної психології. Скласти бібліографічний список. Виділити і зробити анотації окремих з них (2ст). – 4год.

2. Висвітлити підхід до проблеми особистості у творах улюбленого письменника. Дати порівняльну характеристику особливостей розгляду проблем особистості у художній та психологічній літературі. – 2 год.

Тема 2. Особистість у групі – 4 год.

1. Виділити та схематично задати чинники, що визначають соціальний ранг особистості – 1 год.

2. Проаналізувати способи покращення самопочуття особистості в групі. Розробити рекомендації вчителям щодо роботи з ізольованими учнями. – 3 год.

Тема 3. Соціально-психологічна характеристика спілкування – 4 год.

1. Задати графічну схему опрацьованого студентом матеріалу по темі «Проблема спілкування в соціальній психології» за допомогою карти знань – 2 год.

2. Виділити та схематично задати чинники ефективності спілкування. – 2 год.

Тема 4. Перцептивна та комунікативна сторони спілкування – 4 год.

1. Самостійне опрацювання першоджерела: Головаха Е.И. Психология человеческого взаимопонимания / Е.И. Головаха, Н.В.Панина. – К., Политиздат Украины, 1989. – 189 с. Виокремити із даної роботи бар'єри взаєморозуміння. Навести власні приклади до кожного з них. – 3 год.

2. Відібрати вправи на розвиток перцептивної сторони спілкування /Клюева Н.В., Свистун М.А. Программы социально-психологического тренинга /Яросл. НПЦ «Психодиагностика», Фонд гражданских инициатив «Содействие». – Ярославль, 1992 – 66 с.). – 1 год.

Змістовий модуль II.

Психологія взаємодії та соціальна психологія груп груп

Тема 5. Взаємодія і соціальний вплив – 4 год.

1. На прикладах з власного досвіду проаналізувати особливості використання механізмів впливу на інших людей та захисту від негативних впливів. – 2 год.

2. Проаналізувати та систематизувати психологічну літературу з проблеми агресивності. – 2 год.

Тема 6. Соціально-психологічні характеристики малої соціальної групи - 4 год.

1. Підібрати банк методик для діагностики міжособистісних відносин в учнівському класі. – 3 год.

2. Скласти бібліографічний список сучасної наукової і науково-популярної літератури по проблемі малих соціальних груп. – 1 год.

Тема 7. Динаміка групового розвитку та проблема лідерства – 5 год.

1. Підготувати презентацію за однією з тем. – 4 год.:

- Особливості управління колективом та організацією.
- Сучасні підходи до оптимального стилю управління.
- Харизматичний лідер в сучасній системі управління.
- Керівництво як управлінський феномен.
- Лідерство у контексті спільної групової діяльності.
- Моделі сучасного управління.

2. Скласти словник до теми. – 1 год.

Тема 8. Психологія великих соціальних груп і масових явищ – 5 год.

1. Виділити та описати персонажі сучасного мистецтва і телевізійних передач, які найбільше впливають на характер масового спілкування, оформити як самостійну творчу роботу. – 3 год.

2. Написати власну етнічну автобіографію, відобразивши в ній основні етапи становлення власної етнічної ідентичності (для зручності схема аналізу пропонується викладачем). – 2 год.

(Критерії оцінювання самостійної роботи студентів – див. п. VIII).

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Соціальна психологія» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Нижче подаються критерії оцінювання цих видів діяльності.

1. Критерії оцінювання роботи студента на семінарах

На семінарському занятті оцінюються:

- усні відповіді студентів;
- участь в обговоренні дискусійних питань;
- участь у ділових, рольових іграх та їх обговоренні;
- аналіз ситуаційних завдань та вміння доведення власної думки;

- підібрана інформація щодо соціально-психологічних проблем, новин вітчизняного/зарубіжного літератури;
- вирішення практичних ситуацій
- реферативні виступи, презентації тощо.
- письмові завдання

Критеріями оцінки роботи студента на семінарах при усних відповідях є:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, вміння роботи порівняння, висновки.

при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність;
- логічна послідовність;
- вміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

2. Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Кількість балів за роботу під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких критеріїв:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань 1б;
- ✓ повний обсяг їх виконання 1б;
- ✓ якість виконання навчальних завдань 2 б;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань 1б;

5 балів – максимальна кількість балів, яку студент може отримати за виконання одного завдання для самостійної роботи. Кількість та складність завдань залежить від кількості годин відведених на самостійну роботу до того або іншого модуля (див п. VI). Загальна оцінка за виконання самостійної роботи до модуля визначається так: сума набраних студентом балів за виконання всіх завдань до модуля розділити на кількість завдань (зазвичай це 2-3 завдання до кожної теми). Максимальна кількість балів за модуль – 5б.

Окремі види самостійної роботи, які виконує бакалавр за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях

3. Модульний контроль та критерії його оцінювання

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль є підсумком певного етапу вивчення дисципліни та здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля. Його мета – виявлення проміжних результатів засвоєння студентами змісту навчальної дисципліни. Модульний контроль з соціальної психології проводиться згідно і тематичним планом. Максимальна оцінка за виконання однієї модульної роботи – 25 балів. Модульний контроль проводиться у вигляді тестових завдань. Блок тестових запитань до кожного модуля містить 25 запитань. За кожну правильну відповідь виставляється 1 бал.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2., табл. 8.3.

Таблиця 8.1

Розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Соціальна психологія».

Види навчальної роботи студентів	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	8	8
Відвідування сем. занять	1	6	6
Робота на семінарському занятті	10	3	30
Виконання домашнього завдання	5	2	10
Модульна контрольна робота	25	2	50
разом			104

Індекс перерахунку: $104/100=1,04$

Всі рейтингові бали, що обрав студент, вираховуються так: набрана студентом кількість балів ділиться на 1,04

Таблиця 8.2

Розрахунок максимальної кількості рейтингових балів за видами поточного та підсумкового контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Максимальна кількість рейтингових балів
1.	Робота на семінарах, лекціях (Змістовий модуль 1)	27	26
2.	Робота на семінарах, лекціях (Змістовий модуль 2)	17	16,3
3.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50	48
4.	Самостійна робота	10	9,7
	Підсумковий рейтинговий бал		100

Таблиця 8.4

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Кількість балів
«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F	1-34

«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX	35-59
«задовільно»	E	60-68
	D	69-74
«добре»	C	75-81
	B	82-89
«відмінно»	A	90-100

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

➤ **Методи письмового контролю:** творча робота, звіти про виконання самостійної роботи.

➤ **Методи комп'ютерного контролю:** тестові програми.

➤ **Методи самоконтролю:** самостійне оцінювання своїх знань, самоаналіз.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація, перегляд відео-касєт.

- Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:

індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення:

репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю:

під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою, виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості тощо.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ банк психодіагностичних методик;
- ✓ відео-касєти;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів.

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Андреева Г. М. Социальная психология: Учебник для высших учебных заведений / Г. М. Андреева. – М.: Аспект Пресс, 2003. – 364 с.
2. Бэррон Р. Социальная психология: ключевые идеи / Р.Бэррон, Д.Бирн, Б.Джонсон[пер. с англ.]. – 4-е изд. – СПб.: Питер, 2003. – 512 с.
3. Корнєв М.Н. Соціальна психологія / М.Н.Корнєв, А.Б.Коваленко. – К.: Либідь, 1995. – 304 с.
4. Майерс Д. Социальная психология / Д. Майерс [пер. с англ.]. – СПб.: Питер, 1996. – 684 с.
5. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія. Навч. посібник / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К. : Академвидав, 2003. – 568 с.
6. Пайнс Эйала, Маслэч Кристина. Практикум по социальной психологии. – СПб.: Изд-во «Питер», 2000, – 528с.
7. Парыгин Б.Д. Социальная психология. Учеб. пособие / Б.Д. Парыгин. – СПб.: ГУП, 2003. – 616 с.
8. Практикум по социальной психологии. Учебное пособие / [под. ред. И.С.Клециной]. – СПб.: Питер, 2008. – 256 с.
9. Социальная психология: словарь-справочник/ [под. ред.В.Крысько]. – СПб.: Питер, 2008. – 752 с.
10. Социальная психология в трудах отечественной психологии / [Сост. А.Л. Свенцицкий] – СПб.: Питер, 2000. – 512 с.
11. Социальная психология: Хрестоматія / [Сост.: Е. П. Белинская, О. А. Тихомандрицкая]. – М.: Аспект Пресс, 1999. – 475 с.
12. Шибутани Т. Социальная психология / Т.Шибутани [пер. с англ. Ольшанского В.Б.]. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. – 544 с.

додаткова

13. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры / Э.Берн – СПб.; М., 1996. – 397 с.
14. Битянова М. Р. Социальная психология: наука, практика и образ мыслей: Учебное пособие / М. Р. Битянова. – М.: ЭКСПО-Пресс, 2001. – 576 с.
15. Богомолова, Н.Н. Социальная психология печати, радио и телевидения / Н.Н. Богомолова – М.: МГУ, 1991. – С. 9–46. . – 126 с.
16. Бодалев А.А. Психология общения / А.А. Бодалев. – М.: Издательство "Институт практической психологии", Воронеж: НПО "МОДЭК", 1996. – 256 с.
17. Вундт В. Задачи и методы психологии народов // Социальная психология: Хрестоматія. – М., 1999. – С. 37 – 48.
18. Гнатенко П.І. Український національний характер / П.І. Гнатенко – К. : Док-К, 1997 . – 114 с.
19. Говорун Т.В. Гендерна психологія: Навчальний посібник / Т.В Говорун, О.М. Кікінеджи. – К. К. : Академія, 2004. – 308с.

20. Головаха Е.И. Психология человеческого взаимопонимания / Е.И. Головаха, Н.В.Панина. – К., Политиздат Украины, 1989. – 189 с.
21. Голод С. И. Личная жизнь: любовь, отношения полов / С.И.Голод. – Л.: Знание, 1990. -30 с.
22. Гришина Н.В. Я и другие: Общение в трудовом коллективе / Н. В. Гришина [и др.]. – Л.: Лениздат, 1990. – 274 с.
23. Добрович А.Б. Воспитателю о психологии и психогигиене общения / А.Б.Добрович. – М.: Просвещение. 1987 г. – 207 с.
24. Донцов А.И. Психология коллектива: Методологические проблемы исследования / А.И.Донцов. – М.:Изд-во МГУ, 1984. – 208 с.
25. Донченко Е.А. Личность: конфликт, гармония / Е.А.Донченко, Т.Н.Титаренко. – Киев: Политиздат Украины, 1989. – 173 с.
26. Доценко Е.Л. Психология манипуляции / Е.Л. Доценко. – М.: ЧеРо, Издательство МГУ, 1997. – 344 с.
27. Эриксон Э. Идентичность, юность и кризис / Э.Эриксон. – [пер. с англ.]. – М.: Издательская группа "Прогресс", 1996. – 344 с.
28. Зимбардо Ф. Социальное влияние / Ф.Зимбардо, М. Ляйппе. – СПб.: Питер, 2001. – 448 с.
29. Знаков В. В. Понимание в познании и общении / В. В.Знаков. – Издво СПбГУ, 1994. – 168 с.
30. Кон И.О. В поисках себя: личность и ее самосознание / И.О.Кон. – М. : Политиздат, 1984. – 335 с.
31. Копець Л. В. Психологія особистості : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Л.В.Копець. – К. : Вид. дім «Києво–Могилянська академія», 2007. – 460 с.
32. Кричевский Р. Л., Дубовская Е. М. Социальная психология малой группы: Учебное пособие для вузов./ Р.Л.Кричевский, Е. М.Дубовская. – М.: Аспект Пресс, 2001.– 318 с.
33. Куницына В. Н Межличностное общение / В. Н.Куницына, Н. В.Казаринова, В. М. Погольша.– СПб.: Питер, 2001. – 544 с.
34. Лебон Г.Психология народов и масс / Г.Лебон. – СПб: Маркет, 1995. – 311 с.
35. Левин К. Разрешение социальных конфликтов / К. Левин. – [пер. с англ.]. – СПб.: Речь, 2000. – 408 с.
36. Москаленко В.В.Социализация личности / В.В.Москаленко. – К.:Вища школа, 1986 – 200 с.
37. Московичи С. Век толп. Исторический трактат по психологии масс / С.Московичи – [пер. с франц.]. – М.: «Центр психологии и психотерапии», 1998. – 480 с.
38. Мясищев В.Н. Психология отношения / В.Н.Мясищев. – М.: Издательство «Институт практической психологии» , Воронеж: НПО «МОДЭК», 1995. – 356 с.
39. Обозов Н.Н. Психология межличностных отношений / Н.Н.Обозов. – К.: Лыбидь,. 1990. – 192 с.

40. Ольшанский Д.В. Психология масс / Д.В. Ольшанский. – СПб.: Питер, 2002. – 368 с.
41. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління : Посібник / Л. Е. Орбан-Лембрик – К. : Академвидав, 2003. – 568 с
42. Парыгин Б.Д. Социально-психологический климат коллектива / Б.Д.Парыгин. – Л.: Наука, 1981. – 192 с.
43. Петровский А.В. Социальная психология коллектива / А.В. Петровский. – М.: Просвещение, 1978. – 176с.
44. Пиз А. Язык телодвижений / А. Пиз [пер. с англ.]. – СПб.: Изд. дом "Гутенберг" 1997. – 247 с.
45. Пірен М. І. Конфліктологія: Підручник / М. І. Пірен. – К.: МАУП, 2003. – 360 с.
46. Почебут Л.Т. Социальные общности. Психология толпы, социума, этноса / Л.Т. Почебут. – СПб : Изд-во СПбГУ, 2005. – 286 с.
47. Психология личности и образ жизни / [под. ред. Шороховой Е.В., Бодалева А. А.]. – М.: Наука, 1987. –219 с.
48. Психология межличностного познания / [под. ред. Бодалева А.А]. – М., М.: Педагогика, 1981. – 224 с.
49. Реан А.А. Социальная педагогическая психология / А.А.Реан, Я.Л. Коломинский – СПб.: Питер Ком, 1999 - 416 с.
50. Савицька О.В. Етнопсихологія: Навч. посібн. / О.В. Савицька, Л.М. Співак – К.: Каправела, 2011. – 264 с.
51. Социальная психология личности в вопросах и ответах/ [под. ред. В.А.Лабунской]. – М.:Гардарика,1999. – 395 с.
52. Трухін І.О. Соціальна психологія спілкування: Навчальний посібник / І.О. Трухін. – К., 2005. – 336 с.
53. Хьелл Л. Теории личности. / Л.Хьелл, Д.Зиглер. – . СПб.: Питер, 2003. – 608 с.
54. Чалдини Р. Психология влияния / Р.Чалдини. – 4-е узд. – СПб.: Питер, 2001 – 288 с.
55. Щекин Г.В. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: Монография / Г.В.Щекин. – К.: МАУП, 1995. – 672 с.
56. Юсупов И.М. Психология взаимопонимания / И.М.Юсупов. – Казань.: Татар. кн. изд-во, 1991. – 192 с.
57. Ядов В.А. О диспозиционной регуляции социального поведения личности / В.А. Ядов // Социальная психология в трудах отечественных психологов. Хрестоматия. – СПб.: Питер, 2000. – С.40-52.